

WaterPeilingen

Nummer 4

VWG Nieuwsbrief 15 oktober 2021

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

VWG Bestuur:

Het bestuur kwam in de afgelopen periode twee keer bijeen. Op maandag 27 september was er voor het eerst sinds lange tijd een fysieke bijeenkomst waarin gesproken werd over Quo Vadis. Dit project is door de voorzitter bij zijn aantreden in gang gezet. Tijdens de digitale ALV van 4 juni is dit project aangekondigd en uitgelegd.

Met dit project willen we de VWG toekomstbestendig maken.

De VWG zal zich in de komende jaren nadrukkelijker gaan profileren door aanwezig te zijn bij bijeenkomsten, congressen en symposia waar het over water gaat. Dat geldt voor studenten, overheden, bedrijven en verenigingen die „iets” met water doen. Gelet op alle ontwikkelingen in de samenleving zijn klimaat, veiligheid en water nauw met elkaar verbonden.

Twee recente voorbeelden: Leiden profileert zich als „waterstad”

In Steenwijk worden hittebestendige zones aangelegd in het stedelijk gebied, naast groen komen er ook waterpartijen.

De VWG zou zich te bescheiden opstellen door geen toontje mee te blazen op dit gebied.

Op 14 oktober was er een reguliere, digitale, bestuursvergadering.

Hier werd afgesproken om naar aanleiding van Quo Vadis een door de voorzitter digitaal gesproken boodschap op te nemen en die vanaf 25 oktober in een extra editie van WaterPeilingen naar alle leden toe te sturen. Als bestuur willen we u als lid nauw bij het hele proces betrekken. Mochten er vragen zijn naar aanleiding van dit bericht dan zien we die reacties graag tegemoet via het algemene mailadres: info@waterstaatsgeschiedenis.nl

Het bestuur zal de bespreking over Quo Vadis op 3 december voort zetten.

Op 20 december is er een reguliere bestuursvergadering

VWG data:

Op dit moment zijn er nog geen bijeenkomsten in voorbereiding. De VoorJaarsexcursie zou als eerste georganiseerd worden maar alles hangt af van de ontwikkelingen in de komende maanden rond Covid 19 en de eventuele maatregelen die dat nog met zich meebrengt.

In 2022 zijn er twee historische gebeurtenissen waar we aandacht aan zouden willen besteden:

- 1: Het droogvallen van de Haarlemmermeer in 1852
- 2: Het afsluiten van de Kromme Rijn in 1122

Medio februari hopen we u meer informatie te kunnen geven.

Vincent Erdin en Pieter Jan Hofman
Excursiecommissie

Website:

De vereniging heeft een website die te vinden is via de zoekterm: **Waterstaatsgeschiedenis.nl**

Algemeen

Rijksbegroting:

De Unie van Waterschappen reageert positief op het voornemen om 6,8 miljard euro te reserveren voor het duurzaam maken van Nederland en daarnaast een bedrag van 250 miljoen euro beschikbaar stelt om maatregelen tegen droogte te kunnen nemen.

Toch denken de waterschappen dat er meer geld nodig is om de gevolgen van de klimaatverandering adequaat op te kunnen vangen.

Overstromingen wereldwijd probleem

Onderzoeksinstituut Deltares (Delft) verwacht dat de kans op overstromingen in de komende decennia fors toe zal nemen en twee keer zoveel inwoners zal treffen als op dit moment bekend is. Deltares noemt het verminderen van de broeikasgassen als dringende en meest noodzakelijke oplossing om aan dit scenario te ontsnappen.

De grootste gevaren dreigen in Oost- en Zuid Azië als er geen maatregelen worden getroffen en de zeespiegel met 75 cm. stijgt. Bij een beperkte stijging van 15 cm. zijn 1 miljoen in de kustgebieden in gevaar.

Dat Nederland ook gevaar loopt mag duidelijk zijn, een kwart van het land ligt onder het niveau van de zeespiegel.

Deltares heeft het onderzoek uitgevoerd in samenwerking met Universiteit Utrecht en presenteerde de bevindingen in de aanloop naar het congres van wereldleiders, COP 26, dat in november in Glasgow wordt gehouden.

Waterschap Noorderzijlvest (Groningen)

Bij de RWZI in Garmerwolde worden de medicijnresten uit het afvalwater gehaald. Het gezuiverde afvalwater krijgt een industriële toepassing. Op deze manier wil het waterschap een belangrijke bijdrage leveren aan waterbesparende processen in de industrie. Water wordt steeds schaarser. Dit is een van de mogelijkheden om water opnieuw te gebruiken.

Het project om de RWZI voor dit doel geschikt te maken kost 3,5 miljoen euro. Het Nationaal Programma Groningen draagt 1,8 miljoen euro bij, het Waddenfonds 1,2 miljoen euro en het resterende bedrag wordt door voer partijen opgebracht waaronder het waterschap.

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle)

Het waterschap heeft bewoners langs de Stadsdijken in Zwolle geïnformeerd over de komende werkzaamheden. Over een afstand van 7,5 km tussen Westerveld, Holtenbroek en het bedrijventerrein De Voorst. wordt de dijk aangepast aan de eisen van het Hoog Water Beschermingsprogramma. De verwachting is dat het werk volgend jaar zal kunnen beginnen. Het stroomgebied van de Ruiner Aa wordt toekomstbestendig gemaakt. De Ruiner Aa loopt in Drenthe van de A – 28 in het westen tot de spoorlijn Hoogeveen – Assen in het oosten. De

dorpen Spier en Wijster maken deel uit van het stroomgebied. Twee belangrijke natuurgebieden zijn het Dwingelderveld (Nationaal Landschap met een van de grootste heidevelden in Nederland) en de Boerenveense plassen. De Ruiner Aa maakt onderdeel uit van het grotere stroomgebied van de Wold Aa dat op het Meppelerdiep uitkomt.

Waterschap Vechtstromen (Almelo)

Meer water langer vasthouden in het Weijerswold en Breklenkamp. Dat is de kern van een pilot die het waterschap wil gaan houden.

Begonnen wordt met het Weijerswold (ten oosten van Coevorden op de grens met Duitsland) en Katshaar De Schans. Dit gebied is nu te droog, omdat de klimaatverandering mogelijk verder door zal zetten is het van belang om nu al maatregelen te nemen tegen verdere verdroging van het gebied. De wateraanvoer via het Schoonebeekerdiep is niet constant genoeg om het gebied ook in drogere tijden van voldoende water te voorzien. Om dit mogelijk te maken zullen de stuwen Drie gemeenten en Padhuizerweide en het gemaal Padhuizerweide in het gebied aangepast worden.

Breklenkamp is het volgende project en ligt in uiterste oosten van Overijssel in de punt die in Duitsland uitsteekt.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (Houten)

In de afgelopen tijd zijn er in de deelnemende gemeenten; De Bilt, Utrecht Wijk bij Duurstede, Woerden en Zeist 35.000 stoeptegels gewijpt om plaats te maken voor groen. Koploper was de gemeente Utrecht waar 25.000 tegels verdwenen.

Het ging om een landelijke actie die tussen april en september werd gehouden en waar 80 gemeenten aan deel hebben genomen. In totaal hebben 1,5 miljoen tegels plaats maakten voor groen. Het maakt het stedelijk gebied hittebestendiger en planten nemen water op.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard)

In Noord Holland is bij Camperduin (gemeente Bergen) eindseptember het eerste Groene strand geopend. Het gaat om een afgerasterd stuk strand aan de voet van de duinen die deel uitmaken van de Hondsbossche Duinen. Vogels hebben nu tijdens het broedseizoen een rustgebied een zogenaamd broedstrand. In de afgelopen jaren namen de strandbroeders getalsmatig steeds verder af. Reden om er iets aan te doen en te zorgen dat de vogels voldoende ruimte zouden krijgen om te broeden. In Camperduin gaat het om sterns, bontbekplevieren en strandplevieren.

Inmiddels zijn er ook groene stranden in Zuid Holland en Zeeland.

Het Groene strand bij de Hondsbossche Duinen (afbeelding Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier)

Waterschap Amstel, Gooi & Vecht (Amsterdam)

De groengasinstallatie bij de waterzuivering in het Westelijk Havengebied van Amsterdam is op 13 oktober geopend. Afvalwater wordt gebruikt om nieuwe energie van te maken. De nieuwe installatie is qua productie met 5 % ook direct een van de grootste groen gasproducenten van Nederland. Groengas wordt gebruikt als brandstof voor (vracht)auto's maar ook voor huishoudens.

Het proces bestaat uit het reinigen van afvalwater, hier blijft een restproduct over: slib. Dit is de grondstof voor bio gas door het te laten gisten komt er gas methaan en CO2 vrij.

Amsterdam produceert 14.7 miljoen m3 biogas en bereikt hiermee een CO2 reductie van 262.000 ton per jaar. In gigajoules uitgedrukt levert de installatie 371.000 GJ een gewoon huishouden verbruikt per jaar 40 GJ.

Hoogheemraadschap van Delfland (Delft)

In Winkelcentrum De Tuinen in Naaldwijk is van 15 – 31 oktober de tentoonstelling *Wij & Water* te zien. Zes inwoners uit het gebied vertellen wat zij van de veranderingen merken en hoe dit hun kijk op water heeft veranderd. Een van de grote uitdagingen is het vinden van nieuwe woningbouwlocaties in een dicht bevolkt gebied waar de glastuinbouw vanouds een prominent rol inneemt.

Het hoogheemraadschap komt zelf ook aan het woord door uit te leggen wat zij verwacht te gaan doen in de komende jaren om het gebied te vrijwaren van overlast door water.

Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (Rotterdam)

De gemeente Rotterdam en het hoogheemraadschap zijn enkele jaren geleden begonnen met het groener maken van de stad. Er komt meer groen en er komen meer plekken om hemelwater op te vangen. Het is een van de oplossingen om de temperatuur in het stedelijk gebied niet verder te laten stijgen bij extreme hitte. Het nieuwste project is het plaatsen van plantenbakken en het aanleggen van waterreservoirs op het dak van de Doelen. Er komt een waterberging met een inhoud van 3.000 m³ en het dak wordt over een oppervlakte van 2.581 m² beplant.

Projecten die in onderzoek zijn betreffen het gebied rond de voormalige Hofpleinlijn en het verduurzamen van 18 km. platte daken.

In de week van het water van 16 – 30 oktober staan twee excursies op de agenda:

Zaterdag 23 oktober een wandeling van 13.00 u – 15.00 u. over de dijk bij Ouderkerk aan de IJssel, locatie de Drie Maenen Abelenlaan 1. Er wordt een stop gemaakt bij de plaats waar deze dijk in 1953 is doorgebroken. Hoogheemraad Paul van der Eijnden loopt mee.

Woensdag 27 oktober een rondleiding van 13.00 u – 14.30 u. in het gemaal Schilthuis, Oostplein 491 in Rotterdam.

Aanmelden kan via de onderstaande link:

<https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/nieuws/excursies-tijdens-de-week-van-ons-water/>

De maatregelen rond Covid – 19 zijn van toepassing. (zie elders in WaterPeilingen)

Waterschap Scheldestromen (Middelburg)

Vijf waterschappen nemen deel aan een project om uit afvalwater grondstoffen te winnen voor het produceren van bio plastics. De waterschappen Scheldestromen, De Dommel, Brabantse Delta, Hollandse Delta en Wetterskip Fryslân doen aan dit project mee. Bij HVC in Dordrecht wordt naast de slibverwerkingsinstallatie momenteel een proeffabriek gebouwd die begin 2022 in bedrijf zal zijn. In een proefopstelling is 18 kg. PHBV bio plastic gemaakt. Dit product wordt nu getest of het voor commerciële doeleinden geschikt is.

De provincie Zuid Holland, de gemeente Rotterdam, STOWA en de Rijksdienst Ondernemend Nederland en Invest.NL dragen bij aan de kosten van deze proeffabriek in Dordrecht.

Waterschap De Dommel (Boxtel)

Het waterschap begint in 2022 met het grondwerk om de Tongelreep weer te laten meanderen. In de omgeving van Valkenswaard wordt gewerkt aan het maken van natuurvriendelijke oevers. Tussen stuw Zeelberg en de Belgische grens bij de Achelse kluis wordt de Tongelreep ondieper gemaakt door het opbrengen van zandpakketten.

Op dinsdag 26 oktober is het mogelijk om onder begeleiding gedurende een uur een wandeling langs de Tongelreep te maken van plm. 3 km.

Er kunnen 15 personen meewandelen.

Aanmelden is gewenst: projecttongelreep@dommel.nl (aanmelden kan tot 22 oktober)

Tongelreep (afbeelding Waterschap De Dommel)

Waterschap Limburg (Roermond)

Watercrisis en wat nu?

Het water is gezakt tot een normaal peil, de schade wordt hersteld. Op de website van het waterschap is te lezen wat er al is gedaan na de wateroverlast van 13 – 15 juli, waarbij plaatselijk 80 – 180 mm neerslag viel, en wat er nog moet gebeuren.

De gevolgen waren groot. In een tijdsbestek van 50 uur werd er een demontabele kering aangelegd over een afstand van 4.2 km., 70 pompen werden gebruikt en 200.000 zandzakken. Hulp vanuit het hele werd aangeboden en ingezet van militairen tot medewerkers van waterschappen en de vrijwilligers van waterschappen.

Vanaf 15 oktober wordt er landelijk rekening gehouden met het stormseizoen. De aandacht richt zich dan, ook, op het voorkomen van nieuwe schade. Pas over een paar jaar al duidelijk worden hoe de ecologie zich in de verschillende beken heeft weten te herstellen. Dan is waarschijnlijk al het afval waaronder ook rottend materiaal verdwenen en komt er weer voldoende zuurstof in het beekwater.

Er wordt nog onderzoek gedaan naar de sliblaag die op akkers is achtergebleven. Metingen zullen aan moeten tonen of de grond weer voor landbouwdoeleinde gebruikt mag worden in het nieuwe groeiseizoen.

Onder de titel Winnovatie Challenge roept het waterschap inwoners op om mee te denken over het voorkomen van waterschade als gevolg van overstromingen. Tussen 18 oktober en 7 november kunnen ideeën ingestuurd worden. Het beste idee dat door een jury wordt gekozen wordt dan vervolgens getoetst op haalbaarheid.

Inzenden kan via: winnovatie@waterschaplimburg.nl

Algemeen:

De Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis wil in de komende jaren aandacht besteden aan historische feiten die het vakgebied raken:

2021: Sint Elisabethsvloed (1421); het themajaar loopt door tot en met 2022; er is een speciale website: www.600jaarelisabethsvloed.nl

2022: Afsluiten van de Kromme Rijn (1122) *nb. Excursie VWG*
2022: De Haarlemmermeer viel droog (1852) *nb. Excursie VWG*
2022: De (Oude) Hollandse Waterlinie bestaat 350 jaar (1672)
2023: Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard 750 jaar *nb. Excursie VWG*
2024: Volledige ingebruikname Blankenburgtunnel tussen de A-15 en A-20
2025: 1825 Overstroming langs de Zuiderzeekust (Land van Vollenhove)
2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926
2027: Begin van het waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium
2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Noot: naar aanleiding van de gehouden enquête zijn ook interessante voorstellen ontvangen om aandacht aan te besteden, we zullen als commissie deze bestemmingen bekijken op haalbaarheid in de komende jaren. Het meedenken geeft in ieder geval de betrokkenheid van u als lid aan bij de VWG. Dank daarvoor!

Data:

Tot en met 24 oktober a.s. in Museum Gouda; Expositie: Koele Wateren, water als vriend en vijand. De animatiefilm „Gouda Atlantis” geeft een beeld hoe Gouda er uit komt te zien als de zeespiegel fors gaat stijgen.

<https://www.youtube.com/watch?v=Lxyl13gSAGo>

Dit jaar bestaat de VWG 30 jaar en SSF 35 jaar.

Hier zal opnieuw door middel van een gezamenlijk symposium aandacht aan worden geschonken: op **28 oktober** a.s. in de Geertekerk, Utrecht, aanvang 14.00 u. inloop vanaf 13.30 u.

Het voorzitterschap is in handen van Peter Glas, voorzitter SSF.

Sprekers zijn:

Gerard van Steenhoven, KNMI De Bilt

Fred Lieburg, hoogleraar religiewetenschappen VU Amsterdam

Maarten G. Kleinhans, hoogleraar geowetenschappen Universiteit Utrecht

Jeroen Haan, dijkgraaf Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Mocht u zich nog niet hebben opgegeven: wacht niet te lang! Er zijn nog plaatsen beschikbaar
Opgeven kan via deze link:

<https://www.halito.events/lustrumviering-ssf-vwg/nl/register>

Het thema: „Is de Waterwolf terug?”

De veronderstelde verandering van het klimaat zal aan de orde komen.

Let op dit is een fysieke bijeenkomst. Hier gelden de regels conform de persconferentie van de premier en minister van 14 september:

- 1: Een bewijs van een recente negatieve test,
 - 2: herstellbewijs van Covid 19,
 - 3: een QR code met daarop het vaccinatiebewijs. Mag op de smartphone of op papier.
- Meenemen van een ID kaart, paspoort of rijbewijs.

27 oktober 2021: Blue Deal waterstad Leiden, bijeenkomst in de Marekerk, aanvang 13.30 uur.

<https://www.profburgwijk.nl/lb109456/blue-deal-leiden-waterstad-27-10-2021>.

1 november: Waterinfodag, Brabanthallen Den Bosch, gratis toegang voor iedereen die in overheidsdienst werkt of heeft gewerkt

11 november: 12^e DeltaCongres, MECC Maastricht, programma inzien en eventueel aanmelden om deze dag digitaal bij te wonen kan via: Nationaal Deltacongres.

Aanmelding sluit op 1 november!

Rond de Sint Elisabethsvloed van 1421 worden verschillende bijeenkomsten, al dan niet digitaal georganiseerd. Op de site: 600jaarelisabethsvloed.nl is alle informatie voor de komende periode te vinden.

2022

Van 31 augustus tot en met 3 september de European Association for Urban History in Antwerpen gehouden.

Thema: Inequality and the city.

Voor meer informatie zie: <https://www.uantwerpen.be/en/conferences/eauh2022/cfsp/>

Recent verschenen:

Historische atlas van Zeeland, Stad en Dorp land en water in vier eeuwen cartografie; Aad de Klerk (historisch geograaf) uitgever: Wbooks Zwolle 2021, isbn 978 94 6258435 8.

Het is een geheel herziene uitgave van het boek dat in 2015 verscheen. De kaarten bestrijken een periode van 1542 – 1949.

Wie bij de VoorjaarsExcursie van juni 2015 aanwezig is geweest heeft destijds in Zeeuws Vlaanderen al een lezing van Aad kunnen horen over de kust van Zeeuws Vlaanderen waar De excursie toen werd gehouden.

In het komende nummer van **OverHolland 21** gaat het over waterbeheer en Cultureel Erfgoed.

Plaatsen als Rotterdam en Venetië komen aan de orde omdat beiden in een delta liggen.

Vlaams Nederlands tijdschrift **De Lage Landen**: Water: vloek en zegen.

Lotte Jensen schrijft over de invloed van water op identiteit van Nederland

<https://www.de-lage-landen.com/>

Het boek is te bestellen. Als er belangstelling voor bestaat dan graag een mailbericht naar: info@waterstaatsgeschiedenis.nl

Dan kan dit nummer centraal worden aangeschaft en bestaat de mogelijkheid van „pakketkorting”.

Koninklijk Nederlands Waternetwerk: **Over waterkwaliteit gesproken**, verleden, heden en toekomst.

Auteurs: Herman Havekes, Diederik van der Molen, Marleen van Rijswick en Willem Wensink.

Het is als e-book verschenen. Meer informatie: info@waternetwerk.nl

Oproep:

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: info@waterstaatsgeschiedenis.nl . Helaas komt het voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Ten aanzien van berichten en mededelingen:

De Nieuwsbrief verschijnt 1 x per maand, het streven is op of kort na de 15^e van de maand.

Mocht u mededelingen willen laten opnemen dan is het prettig als u hier rekening mee wilt houden. Berichten die u wilt aanleveren voor plaatsing op de website: berichten zullen (als er aanbod is) op vrijdag worden verzonden aan de webmaster.

Vincent Erdin
secretaris VWG
15 oktober 2021